

SVA:s undersökningar av vargar fällda under licensjakten 2011

SVA:s rapportserie 18 ISSN 1654-7098

2011-04-07

SVA:s undersökningar av vargar fällda under licensjakten 2011

Sammanställd av Arne Söderberg, Jessica Åsbrink, Erik Ågren, Henrik Uhlhorn och Carl Hård af Segerstad, Enhet för patologi och viltsjukdomar, Statens veterinärmedicinska anstalt.

Bakgrund och innehåll

I rapporten redovisas hur de delar av Naturvårdsverkets beslut om licensjakt efter varg 2011 som berörde Statens veterinärmedicinska anstalt, fungerade. Vidare ingår en sammanställning av resultaten från de obduktioner och övriga undersökningar som utfördes på de fällda vargarna.

Undersökningar som ännu inte är avslutade och därmed inte redovisas i rapporten är:

- Åldersbestämning genom tandsnittning, vilket kommer att utföras under 2011 av Matson's Laboratory (Montana, USA).
- En mer fullständig undersökning av skelettet, vilket kommer att kunna genomföras efter skeletteringen av kropparna på Naturhistoriska riksmuseet.

Beslutets efterlevnad

Nedan redovisas utfallet av de villkor och åtgärder som berörde Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).

- *Genom besiktningsmannens försorg sänds flådd kropp till SVA. Del av skinn som är eller kan misstänkas vara angripet av skabb ska medfölja kroppen.*
 - Leveransen av kropparna har fungerat mycket bra. Det tog mellan en till tre dagar för kropparna att anlända till SVA efter det att djuret fällts.
 - Två av vargarna hade skabbliknande hudförändringar, en av dessa kom helt oflådd och den andra var oflådd från halsen och bakåt.
- *Den flådda kroppen ska vara komplett, dvs. alla tår (exklusive kloben och klor), alla svanskotor, kraniet samt på hanvargar testiklar och penisben ska medfölja kroppen.*
 - Detta har inte fungerat fullt ut i år, även om en förbättring skett sedan 2010. Tåben, eller delar av yttersta tåbenen saknades på sju av kropparna, svanskotor saknades på tre kroppar. Testiklar och penisben medföljde samtliga kroppar från hanvargar.
- *Kopia/dubblett av blanketten Registrering av fälld varg (beslutets bilaga V1) ska bifogas proverna till SVA.*
Kopia/dubblett av blanketten Besiktning, provtagning och märkning av fälld varg (beslutets bilaga V2) ska medfölja jakträttshavarens och besiktningsmannens prover till SVA.
 - Tre av kropparna åtföljdes inte av någon av blanketterna: till en av kropparna fanns ett mikrochipsnummer angivet, till de andra två fanns ID-numret från rovdjursforum.
 - Enbart blankett V1 saknades för en kropp.
 - Enbart blankett V2 saknades för en kropp.
- *Efter obduktion och egen provtagning förvarar SVA delar av proverna. Övriga prover, samt det kompletta skelettet, förvaras på Naturhistoriska riksmuseet.*
 - De prover som förvaras på SVA finns registrerade i Viltsektionens rovdjursdatabas. Övriga prover och skeletten från vargarna har levererats till Naturhistoriska riksmuseet. Material från den sist skjutna vargen levererades 2011-03-03.

- Vid besiktning tar besiktningsmannen också ett referensprov (hudprov med hår, ca 1x10 cm) samt ser till att referensprovet sänds till SVA. Referensprovet kan lämnas tillsammans med djurkroppen till SVA.
 - I de flesta fall lämnades hudprovet tillsammans med kroppen.
 - Från fyra av vargarna var hudprovet för litet.
 - Från en av vargarna har hudprovet inte inkommit.

- Rapport över fällda vargar ska fortlöpande under jaktperioden skickas till vargjakt@sva.se. SVA uppdaterar därefter informationen om licensjakten på sin hemsida www.sva.se.
 - Alla län har rapporterat fällda vargar via e-post. Dock har inte den avsedda Excel-filen använts av alla län, vilket medförde att delar av informationen inkom först efter upprepade kontakter med ansvariga.

Statistik om djuren

Obduktionerna av de fällda vargarna har utförts av viltpatologerna Erik Ågren och Henrik Uhlhorn.

Till SVA har kropparna inkommit från de 19 vargar som fälldes under licensjakten. I tabell 1 visas en översikt över de olika individerna. Förutom de fällda vargarna har rapporter inkommit om att totalt ytterligare fyra vargar påskjutits men bedömts vara oskadda.

Könsfördelningen hos de fällda vargarna var elva hanar och åtta honor. Kroppsvikten hos vargarna varierade mellan 28 och 49,5 kg (inrapporterad totalvikt). När den flådda djurkroppen anländer till SVA vägs den alltid. Vid jämförelse av den på blanketten angivna totalvikten med vikten av den flådda kroppen, fanns en anmärkningsvärd skillnad i vikt differensen. Enligt skillnaderna i vikt skulle skinnens vikt variera mellan 1,5 kg och 18 kg. SVA:s tolkning av detta är att vissa av de vågar som använts vid vägning av totalvikten inte varit ordentligt kalibrerade, eller att annan felkälla fanns vid dessa vägningar.

Samtliga djur hade normalt utvecklad muskulatur, med undantag för lindrig muskelförtvining i höger bakben på den hanvarg som hade en äldre skada i hasleden. En varg bedömdes vara under medelgott hull baserat på sparsamma fettreserver i kroppen, medan övriga 18 var i medelgott hull. En bedömning av vargarnas ålder har gjorts av Peter Mortensen (Naturhistoriska riksmuseet) och Per Ahlqvist (Skandulv) och redovisas i tabell 1. Tänder från vargarna kommer att skickas för åldersbestämning till Matson's Laboratory (Montana, USA).

På de insända vargkropparna saknades delar av de yttre tåbenen från sju individer, varav tre även saknade en del av de yttersta svanskotorna. Avlägsnande av tå- och svansben har skett i samband med att man flått de fällda vargarna. Testiklar och penisben medföljde alla hanvargar som fälldes under licensjakten 2011.

Enligt bedömning av livmoderns utseende vid obduktionen, har två av de åtta fällda honorna fött ungar, troligen senaste valpningsperioden (2010). Övriga sex honor hade inte reproducerat sig.

Tabell 1. Översikt över vargar fällda under licensjakten 2011.

SVA Id	Län	Kön	Bedömd ålder	Vikt (kg)	Hull/kondition	Avlossade skott ¹	Träff	Träff i vitala delar
V0089/11	W	M	7	47	Medel	1	1	1
V0090/11	W	M	0	28	Medel	2	2	1
V0091/11	W	F	2-3	36	Medel	2	2	2
V0092/11	W	M	2-3	38	Medel	1	1	1
V0093/11	W	M	9	-	Medel	11	3	1
V0094/11	W	F	1	36	Medel	1	1	1
V0083/11	X	M	2	46,5	Medel	3	1	1
V0084/11	X	F	1	34	Medel	1	1	1
V0095/11	X	M	4-5	49	Medel	2	1	1
V0111/11	S	F	1	40	Medel	1	1	1
V0112/11	S	M	0	32	Medel	5	1	1
V0113/11	S	M	0	28	Medel	12	3	1
V0115/11	S	F	3	38	Medel	1	1	1
V0173/11	S	M	2-3	48	Medel	1	1	1
V0203/11	S	M	4-5	40	Under medel	2	2	1
V0110/11	O	M	3	49,5	Medel	3	3-4*	1
V0320/11	O	F	3-4	38	Medel	1	1	1
V0114/11	T	F	1	37,5	Medel	1	1	1
V0141/11	T	F	0	29	Medel	2	2	1

Förklaring till tabell 1. Länsbokstäver: W= Dalarnas län, X= Gävleborgs län, S= Värmlands län, O= Västra Götalands län och T= Örebro län. Kön: F= hona, M= hane. ¹Inrapporterat antal avlossade skott. *V0110/11 hade 4 sårkanaler som kan ha orsakats av 3 eller 4 kulträffar

Skador, missbildningar och sjukliga förändringar påvisade vid obduktion av flådda kroppar

Fem vargar hade medfödda missbildningar (Tabell 2) och äldre skador konstaterades hos sju djur (Tabell 3).

Tabell 2. Översikt över missbildningar

SVA Id	Missbildningar, medfödda förändringar	Län
V0093/11	Kryptorkid (enkelsidigt)	Dalarna
V0095/11	Kotmissbildning i korsryggen	Gävleborg
V0110/11	Lindriga bettfel framtänder	Västra Götaland
V0112/11	Kryptorkid (enkelsidigt), kraftigt överbett	Värmland
V0141/11	Missformad njure (lindrig förändring)	Örebro

Förklaring till tabell 2. Kryptorkid = testikel kvar i bukhålan.

Tabell 3. Övriga skador och förändringar

SVA Id	Övriga skador och förändringar	Län
V0089/11	Äldre skottskada (hagel), som gett mjält- och bukhinneskador (avläkta). Led- & tandslitage (åldersförändringar). Lokal inflammatorisk process i lungan.	Dalarna
V0093/11	Hasled – äldre urledvridning. Äldre revbensfraktur. Benpålagringar mellan kotor i bröst- och ländrygg.	Dalarna
V0094/11	Hudförändringar orsakade av rävs-kabb	Dalarna
V0115/11	Hudförändringar orsakade av rävs-kabb	Värmland
V0173/11	Äldre revbensfraktur	Värmland
V0203/11	Lunginflammation orsakad av grankvist i ett luftrör	Värmland
V0320/11	Äldre skottskada (hagel). Benpålagringar mellan kotor i bröst- och ländrygg. Mumifierat foster som utvecklats utanför livmodern (bukhålefoster/ utomkvedsdräktighet).	Västra Götaland

Redovisning av påvisade skottskador från jakten

Enligt blanketten *Registrering av fälld varg* (beslutets bilaga V1), kompletterat med resultaten från SVA:s undersökningar, så avlossades 53 skott (tabell 1) mot de 19 vargarna. Vid undersökning av kropparna på SVA konstaterades att 29-30 skott (55-57 %) träffat djuren. Av de totalt 53 avlossade skotten har 20 skott (38 %) träffat inom det som allmänt accepteras som ett jägarmässigt träffområde, och som normalt leder till en snabb död. Med träffområde avses här vitala organ eller organsystem som centrala nervsystemet (hjärna och främre hälften av ryggraden), samt hjärta, lungor eller stora blodkärl i brösthålan. Risken för skadeskjutning är stor vid träff som hamnar utanför detta träffområde. Träff i benen, i buken eller övriga mjukdelar bedöms inte som en korrekt träff, även om en förblödning kan ske om t.ex. levern skadas kraftigt. Bland redovisade träffar i träffområdet kan även ingå avlivningsskott (s.k. fångskott) på nära håll efter att djuret tidigare hade träffats av skott som ej varit direkt dödande.

Bedömningen av skottskadorna försvåras av att kropparna inkommer utan skinn, vilket bland annat medför att skottriktningen inte alltid kan säkerställas.

Övriga undersökningar

Alla vargar har undersökts avseende parasitförekomst i tarmen och tarmprov har undersökts avseende salmonellabakterier. Resultatet visar att ingen av vargarna bar på rävens dvärgbandmask (*Echinococcus multilocularis*) eller hundens dvärgbandmask (*Echinococcus granulosus*). Andra förekommande tarmparasiter påvisades i varierande mängd. Resultaten från undersökningarna redovisas i tabell 4.

Tabell 4. Parasitologiska och bakteriologiska undersökningar

Undersökning	Antal undersökta	Antal individer där fynd gjorts
Dvärgbandmask	19	0
Skabb	18	2
Lungparasit	19	0
Tarmparasiter	19	17
Salmonellabakterier	19	0

Redovisning av maginnehållet hos vargarna

Rester av älg återfanns i magsäcken hos elva djur, rester av rådjur återfanns hos tre och fem djur hade tom magsäck.

Bilaga 1. Obduktionsprotokoll från de vargar som fälldes under licensjakten 2011.